

In če bi ravno vse te okolišine krajnsko mladost ne žaderževale v šole se podati, se vonder ne more tajiti, de ubožniši mladenči, ki so iz dežele v mesto učiti se prišli, zastran stanovanja, živeža in varstva se pogosto v takih nadlogah znajdejo, de jih mora zares težko stati, se tudi per dobrih darovih in zmožnostih duha na visokeji stopnjo vednosti povzdigniti, enakomerno omikanje serca in uma doseči, si nekoliko priljudne vunanje obnaše perlastiti, in čistost zaderžanja ohraniti, kakor se za sprejemo v duhovnico in duhovski stan terjati mora.

Ali morebiti ni taka? Ali ne vidimo práv pogostama z veliko žalostjo, de zavolj imenovanih nadlog marsiktera bistra glava, marsiktero dobro sercé sčasama čisto na malo pride? — de zboljšanje serca tolikrat zraven razbistrenja uma zastaja, in de omikanje unanjiga zaderžanja se čisto v nemar puša? — In kako bi tudi moglo drugači biti, kér učencam očetovske oskerbljivosti in lepiga napeljevanja zvunej šole, posebniga prečuvanja in vredovanja njih posamesniga učenja, skerbniga varvanja in ravnanja njih vsakdanjiga društva, modriga berzdanja in čišenja njih nagnjenj in term, svarjenja in strahovanja nerodnost in napák, ki se nad njimi kažejo, z eno besedo vsiga tega, česar je za pravo izrejo in splošno omikanje mladiga človeka potreba, v tacih okolišinah clo clo pomanjkuje.

Na ti reči je preveč ležeče, de bi jez ne bil resno premišljeval, kako bi se dal za moji viši pastirski vodbi zročeno škofijo ne samo zadosten, temuč tudi práv izobražen duhovni zarod, kakor ga njegovu visoki namen in pa sedanji čas potrebuje, tudi za prihodnje čase oskerbeti; kako bi se tudi nar bolj revnimu mladenčiku, ako se posebni darovi duha in pravo nagnjenje k duhovnemu stanu v njim najdejo, pot v šole odperla, ktero mu revšina zapira; — kako bi se drugim brihtnim, manj ubožnim in v bogoslovstvo namenjenim učencam doséga njih poklica polajšala; — kako bi se skozi dolgoletne predšole, kjer tolikrat malopridna družba misel za duhovni poklic polagama skazi, mladenči z lepo keršansko izrejo za ta poklic ohranili, de bi — čeravno ne vsi — saj večidel izmed njih tisto dognano omiko v mnogih vednostih dosegli, brez ktere duhoven našiga časa dostikrat clo ne more biti, de se neveri in puhli učenosti z vredno dostojnostjo ustavlja vé.

(Dalje sledi.)

Žalostna prigodba v Idrijskim rudniku.

(Dopis iz Idrije.)

V torik po vsih svetih (3. Listopáda) nas je grozna nesreča zadela. Kmalu po polnoči osledita dva čuvaja ogenj v jami, *) kjer rudo kopljejo, kjer pa ravno nobeniga delavca ni bilo. Vùn si pomagata, in to na znanje dasta. —

Urno, urno gré nekaj mož in jarnih gospodov v jamo. Pa še niso do ognja, se že tak dim proti njim pervali, de jih le zadušiti hoče, zatorej se vernejo. Štirje, ki hočejo ogenj venderle viditi, pa grejo globokejši v jamo, tode tudi v smert.

Ko jih le noče vun biti, se podá več rudárjev (knapov) za njimi, jim pomagati, če se jim je kaj permerilo, pa tudi ti ne pridejo vsi vun. — Strupeni dim jih večidel tako omami, de ne morejo ne naprej, ne nazaj.

Spét drugi serčni knapi se jim na pomoč v globo-

*) V rudnikih ali rudarskih jamah se dostikrat notranji sopári (gazovi) vnamejo in hud ogenj napravijo; taka je bila mende tudi v Idrii.

Vredništvo.

čno jame spusté, in jih začnejo spravljaati na dan. Nesreča se kmalo po vsim mestu razglasi. Ljudje vsi prestrašeni od vsih strani vkupej leté. Tudi duhovni in zdravniki so bili berž perpravljani duhovno in telesno pomoč nesrečnim skazati, in so tudi storili, kolikor jim je bilo mogoče. Nekaj so jih k življenju obudili, trije jim, ko so jih v sveto olje devali, v rokah umerjejo, sedem jih je bilo že práv mertvih iz jame izlečenih, sedem jih je pa še noter ostalo, ko že niso mogli več do njih. Sedemnajst jih je tedej smert storilo, šest neoženjenih in enajst oženjenih, ki so ravno toliko vdóv in 24 otročičev zapustili.

Milo je bilo viditi, ko so mertve po hišah raznašali; britko slišati, ko je vse jokalo, ne le otroci in žene, očetje in matere, bratje in sestre rancih, ampak tudi drugi ljudje.

V četertik po vsih svetih je bil pogreb. Posamesni duhovni so šli s pogrebci po vsaciga merliča posebej; potlej pa so vsi vkupej vse na pokopališe v svetiga Križa cerkev spremili.

Taciga pogreba še ni bilo v Idrii. Deset merličev z rudárskimi znamnji na vsaciga trugi, je po šest in šest knapov po versti néslo, šestnajst pa jih je z jarnišarcami (jamskimi lampcami) za vsakim svetilo, vsi v pražnični knapovski obleki. Pred merliči in duhovni so šli vsi šolarji in šolarce, zadaj pa vsa vsa gospóda in dolga, dolga versta družih ljudi. Zvonilo je z vsimi per vsih štirih cerkvah, tudi velki zvon v sv. Barbare visokim zvoniku, ki vsak delavnik knape že ob tréh zjutrej budí, je žalostno bučal in pél.

Pokopali so vsih deset v eno jamo. — Toliko merličev v eni jami v štric viditi, ki so štiri dni poprej sami zdravi na grobeh svojih rancih molili, to je vse tako ginilo, de ni bilo suhiga očesa viditi in de je hotlo vsakimu serce v solzah vtoniti. Čestiti gospod tehant bi bili ob ti posebni perložnosti radi neke besede mile tolažbe govorili, pa niso si upali; še le v nedeljo potem so svojim še ginjenim poslušavcam živo in ljubeznivo povedali, kar so jim na grobu povedati želeti, in kar gotovo ne bo brez sadú ostalo.

Urno, kaj je noviga?

(„Popotnik“) krajnska pesem, ki so jo gosp. Jožef Legat, uradnik pri c. k. dvornim računstvu in rojen Ljubljčan, 9. dan tega mesca pri neki imenitni veselici na Dunaji vpricho več sto ljudi peli, je poslušavcam tako dopadla, de glasne hvale in luskanja z rokami pred konca ni bilo, dokler je niso še enkrat zapeli. Gospod Ž—r, ki so nam to novico oznanili, práv zlo obžalujejo, de se dosihmal še noben Krajnc ni dela lotil, krajnskih pesem z napevi (vižami) vred na svitlo dati.

Današnjimu listu je perdjana 25. doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	14. Listopáda.		11. Listopáda.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	2	31	2	20
1 » » banaške....	3	—	2	30
1 » Turšice.....	1	36	1	32
1 » Soršice.....	—	—	1	50
1 » Rži.....	1	48	1	37
1 » Ječmena.....	1	16	1	16
1 » Prosa.....	1	15	1	16
1 » Ajde.....	1	6	1	3
1 » Ovsá.....	—	51	—	50